

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 89.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 7. avgusta 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Zaposlitev ljudi Prva dolžnost

Zopet se pripravlja industrijsko podjetje, da se iz Ljubljane preseli v okolico Beograda. »Avtomontaža«, ki se je v kratkem času zaradi svojega odličnega dela razvila v veliko podjetje, ki je zaposlovalo že okoli 70 delavcev, likvidira svoje obratovanje v Ljubljani. Ta sklep podjetja ni prišel nakrat, temveč se je dolgo pripravljalo in vemo tudi, da so se vodilni moške podjetja za preselitev zelo težko in tudi neradi odločili. Toda računi, ki jih je napisal svinčnik, so bili preveč prepričujoči in zgoditi se je moralo, kar se je zgodilo.

In vendar bi se to moglo tudi preprečiti, če bi naši vodilni javni delavci posvečali več pažnje najvažnejši nalogi sedanjega časa, da je namreč treba za ljudi najti vedno nove in nove možnosti zaposlitve. Če bi ta edino pravilna miselnost obvladala vse naše javne delavce, zlasti pa one na odločujočih mestih, bi se našla tudi še možnost, da se solidnemu podjetju ne bi bilo treba preseliti iz Ljubljane. Če bi vlada pri nas ta miselnost, bi stopili odločujoči javni delavci takoj po prvi vesti o nameravani preselitvi podjetja v stik s podjetjem ter tako dolgo razpravljali in proučevali vse možnosti, da bi se na zadnje vendarle našla rešitev in bi moglo podjetje ostati v Ljubljani. Ker pa te miselnosti ni, se tudi nihče ni zmedel za to, če ostane podjetje v Ljubljani ali ne in tako bo zopet množica naših delavcev brez zaslužka, Ljubljana pa ob podjetju, ki je bilo šele v začetku svojega razvoja in ki bi se moglo še silno razviti.

Primer Avtomontaže nam znova nazorno kaže, da se pri nas ravno odločujoči krogi ne zavedajo, da danes ni važnejše naloge, kakor ustvarjati vedno nove možnosti za zaposlitev ljudi. Kaj nam pomaga, če vse debate o novih gospodarskih redih, o načrtnem gospodarstvu in podobnih lepih načrtih, če pa ne znamo niti ohraniti podjetij, ki jih že imamo. Kaj nam pomaga, če vsi visokoleteči programi, če pa ne znamo izkoristiti niti onih možnosti, ki jih imamo. Prazni so vsi upi, da bi prišlo zboljšanje razmer samo zato, ker smo se odločili za ta ali oni sistem, če pa ne bomo tudi več in bolje delali. Tudi teoretično najpopolnejši sistem ne pomaga, če se tudi dobro ne izvaja.

Že stoletja ni bilo pri nas bolj perečega vprašanja, kakor zaposlitev našega naravnega prirastka. Ker se to vprašanje ni rešilo, zato je moralo zavzeti izseljevanje pri nas tako velik razmah in zato še danes zaradi izseljevanja silno trpi naše narodno telo. Ni drugega zdravila proti izseljevanju kakor le ustvarjanje novih možnosti za zaposlitev ljudi. Industrializacija dežele je zato osnovni problem Slovenije in ta problem se posebno v današnjih časih more rešiti.

Pred dobrih sto leti je zaradi Napoleonovega kontinentalnega sistema nastala pri nas cela vrsta novih tovarn. Danes smo v precej podobnem položaju, saj nas odrezanost od sveta naravnost sili, da si pomagamo z lastnimi sredstvi. Tudi denarja je dovolj za ustanavljanje novih podjetij, saj so te zavirani milijoni in milijoni. Te milijone je treba usmeriti v gospodarsko življenje ter jih plodno investirati, da se bo z novimi podjetji povečala zaposlitev ljudi.

Neobhodno je pri tem, da se ljudem takšne investicije čim bolj olajšajo in da se z različnimi ugodnostmi privabi skriti denar iz nočavice. Toda na drugi strani morajo bogati ljudje tudi sami imeti to uvidevnost, da morajo storiti svojo dolžnost do lastne dežele, če hočejo, da bo vrednost njih denarja ohranjena. Samo v deželi, v kateri gospodarstvo procvita, more ohraniti denar svojo vrednost, kadar pa propada gospodarstvo, kadar se manjša proizvodnja, da na vsa vrata trka pomanjkanje blaga, takrat

tudi rapidno pada vrednost denarja. Pametni ljudje bodo zato že v lastnem interesu gledali na to, da njih denar dela, da dela za javnost in s tem tudi za nje in zato ne bodo dopuščali, da bi se z mrtvo tezaevracijo denarja ubijale možnosti ustvarjanja novih podjetij.

Položaj je danes takšen, da morajo vsi izvršiti svojo dolžnost do celote. Ta dolžnost je tem večja za one, ki več imajo, ker ti tudi morejo več izgubiti. Žrtvovati v pravem trenutku pomeni dostikrat

vse, prekasne žrtve pa so vedno brez cene in brez vrednosti.

Za vse nas ni večje naloge, kakor delati na to, da se more vedno več in več ljudi zaposliti. Javna oblast in zasebna iniciativa morata v ta namen delati roko v roki, pomagati pa morajo tudi vsi drugi, zlasti pa oni, ki kaj imajo in ki nekaj znajo. To je kardinalna naloga, ki jo moramo izvesti in če bomo to izvedli, bomo sposobni tudi za vsak nov red, za vsak nov sistem, pa naj se imenuje kakor koli in naj prihaja od koder koli.

Novi gospodarski red v Evropi in Jugoslaviji Kaj pričakujejo agrarne države od novega reda

Direktor Direkcije za zunanjo trgovino dr. Bičanić je objavil v dunajskem listu »Süd-ost-Echo« članek o novem gospodarskem redu v Evropi in Jugoslaviji. Ker je članek zelo zanimiv ne samo zaradi vplivnega mesta, ki ga ima avtor, temveč tudi zaradi svojih misli, ga v naslednjem ponatiskujemo:

Evropi je potreben nov gospodarski red. Notranje napetosti in krize, skozi katere gre periodično njeno gospodarstvo in katerih posamezne države ne morejo rešiti, so napravile sedanje stanje nezno. Na drugi strani je dejstvo, da je kapitalistična Evropa obrnila hrbet svojemu naravnemu zaledju kmetijski vzhodni Evropi ter razvijala svoje gospodarske odnose bolj s čezmorskimi državami kakor pa s svojimi najbližjimi sosedi iz kmetijske Evrope. Ta dosedaj zapostavljena kmetijska Evropa, ki pa pomeni stotilijonskega kupca in močan gospodarski potencial, more s pravico zahtevati od novega reda v Evropi več razumevanja za svoje probleme, ki se ne morejo rešiti na bazi svobodne konkurence na svetovnih tržiščih.

Nemčija in njeni vodilni državniški prvaki pokazali realno razumevanje za naša vprašanja, poudarjajoč obojestranski interes za njih rešitev. Jugoslavija ima v tem pogledu dragocene izkušnje z novim redom, ki je bil uveden v naši medsebojni zamenjavi blaga. Tudi načrt gospodarskega ministra rajha dr. Funka temelji na istih izkušnjah v še povečanem obsegu. Če nam je dosedanja zamenjava blaga, ki se je začela v težkih gospodarskih in občnih razmerah, prinesla obojestransko velike koristi, potem je tem bolj upravičeno upanje, da bo po obnem evropskem načrtu zasnovano ter v ugodnejših razmerah začeto gospodarsko sodelovanje dalo še večje in bolj mnogostranske koristi.

Vsak gospodarski načrt mora upoštevati ne samo obstoječe sile, temveč tudi razvojne možnosti. To je zlasti važno, kadar gre za postavljane novih temeljev za gospodarski red. To je treba naglasiti, ker se nahaja ves evropski Jugovzhod pred velikimi strukturnimi spremembami v svojem gospodarstvu. Velika pogonska sila, ki zahteva te spremembe, je velika agrarna prenaseljenost. Gostota prebivalstva Jugoslavije je danes tako velika, kakor je bila gostota prebivalstva Anglije okoli leta 1780., Francije okoli l. 1820., Nemčije okoli l. 1860. in Madžarske okoli l. 1900, torej v dobah, ko se je v teh državah začel glavni polet njih industrializacije. K tej

činjenici prihaja še druga, da je naša agrarna prenaseljenost velika. Na 100 ha obdelane zemlje pride v Jugoslaviji 114 glav kmetijskega prebivalstva proti samo 52 v Nemčiji. Ta gostota dosega v nekaterih krajih celo nad 300 ljudi na 100 ha, da spada Jugoslavija med najbolj gosto naseljene agrarne države Evrope. Velika agrarna prenaseljenost ima svoj razlog tudi v veliki množitvi prebivalstva, ki je ena največjih v Evropi, ter v slabi razvitosti drugih gospodarskih panog. Tudi pri sedanjih pogojih kmetijske agrarne tehnike bi mogla skoraj tretjina kmetov zapustiti agrarno proizvodnjo, ne da bi njena kapaciteta padla. Pritisk te velike gostote na kmetih prihaja do izraza politično v organiziranih kmetijskih gibanjih, kakor so zlasti razvita na Hrvaškem in ki zahtevajo zadovoljitev kmetijskih zahtev.

Te zahteve se morejo na kratko formulirati takole: 1. več zemlje kmetu, 2. stalne in poštene cene kmetijskim proizvodom v razmerju s cenami industrijskih izdelkov in 3. ustvarjanje možnosti zaslužka. Ta pritisk zahteva nagle spremembe in otvarjanje novih poti za naš gospodarski razvoj.

Mi s svojimi 114 kmeti na 100 ha ne moremo konkurirati na svobodnem svetovnem trgu s čezmorskimi državami, ki nimajo niti 10

kmetov na 100 ha. Za nas je to življenjsko vprašanje. Ali svobodna konkurenca ter hiter polom kmetijskega ljudstva ali ohranitev tega ljudstva pri uvedbi načrtne zamenjave blaga ter poseben ozir na strukturo naše proizvodnje.

Ne moremo iti po poti, po kateri so šle industrijske države v XIX. stoletju. Pa tudi ne želimo iti po tej poti, ker nečemo priti v težave, s katerimi se morajo one boriti. Od njihovih izkušenj se hočemo nekaj naučiti. Zato smatramo zastarelo antitezo industrijskih in kmetijskih držav kot preživelo za bodočnost. Po mojem skromnem mnenju usmerja gospodarski razvoj k ustvarjanju takšnega (uravnovešenega) gospodarstva, v katerem bi se življenjska raven prebivalstva dvignila tako, da bi razvito intenzivno kmetijstvo z veliko uporabo delovne sile bilo v ravovesju industrijski predelavi lastnih surovin z ustrezajočo oskrbo povprečnega potrošnika z izdelki lastne proizvodnje. Da se to doseže, je treba načrtnega dela in preudarjenega izkoriščanja vseh gospodarskih sil v državi.

Pri reševanju težke naloge, da pridemo iz strukturne gospodarske krize, ki nam grozi, moramo polagati veliko pažnjo na splošno reševanje problemov Evrope. Zato do novega evropskega reda mnogo pričakujemo.

Kaj nai da novi red?

Pričakujemo pa predvsem naslednje: 1. stalna tržišča za daljšo dobo za naše proizvode, da nas ta tržišča obvarujejo pred kolebanjem in svetovnimi stiskami in nam dajo možnost organizacije naše proizvodnje za daljšo dobo;

2. stalne cene, preferencialne in neodvisne od svetovnih cen, ki naj nam omogočijo, da postanemo dobri kupci;

3. solidno blago za naše potrebe, ki ga ne moremo sami proizvajati, ker nimamo za to naravnih in gospodarskih pogojev;

4. proizvodna sredstva za razvoj naše predelovalne delavnosti, ki mora zaposliti odvisne delovne sile in razviti naše gospodarske razvojne možnosti.

Ni dvoma, da bo razvoj naših gospodarskih sil še mnogostransko povečal naše zamenjavo blaga ne samo z Nemčijo, temveč tudi z drugimi državami. Da bi pa dosegli evropsko povprečje, bi morala naša zunanja trgovina narasti za štirikratno.

Od zunaj se zdi Jugoslavija kot vrt, sadovnjak in njiva srednje Evrope, kot dobaviteljica oplemenje-

nih agrarnih proizvodov, kot dežela intenzivne živinoreje ter kot dobaviteljica lesa in rud, ki tvori naravno bogastvo dežele. Sama lega Jugoslavije, ki veže po najkrajši poti Podonavje in srednjo Evropo z morjem, zadostno kaže pomen, ki ga ima Jugoslavija za evropski načrt.

Da pa moremo v resnici z uspehom uresničiti svoja pričakovanja, se zavedamo, da moramo tudi pri nas izvršiti vse potrebne priprave, da bi mogli dati svoj delež pri obnem načrtu. Prva naša naloga je, da izvedemo notranjo izgraditev našega gospodarstva ter da liberalistično neurejenost nadomestimo z načrtno organizacijo, ki bo omogočila izvajanje načrta. Vsako izvrševanje načrta predpostavlja disciplino dela. To disciplino pa si moramo dati sami. Moramo se osvoboditi preživelih koncepcij o zlati veljavi, ki ovira naš gospodarski razvoj v korist malega števila privilegirancev. Storit moramo znane gospodarske napore, da dvignemo našo proizvodnjo na višino, ki omogoča izvajanje načrtnega gospodarstva. Zavedamo se,

Zveza trgovskih združenj ima svojo

XX. redno letno skupščino v četrtek 15. avgusta 1940 ob 8. uri zjutraj v dvorani sokolskega doma v Novem mestu.

Predkonferenca

bo v sredo dne 14. avgusta 1940. ob 17. uri v istih prostorih.

Dnevni red skupščine:

1. Otvoritev in pozdrav predsednika.
2. Poročilo predsednika.
3. Računski zaključek za l. 1939.
4. Proračun za l. 1940.
5. Referat tajnika.
6. Predlogi in resolucije.
7. Slučajnosti.

V primeru nesklepnosti o napovedani uri bo skupščina v smislu čl. 10., odst. 2 zveznih pravil eno uro pozneje prav tam in z istim dnevnim redom in bo veljavno sklepala o predmetih dnevnega reda, ne glede na število navzočnih delegatov.

Vsak delegat se mora na skupščini izkazati s poverilnico, ki mu jo izda uprava združenja (čl. 8., odst. 5 zvez. pravil).

Udeležba delegatov je tudi na predkonferenci nujna, ker se bo na predkonferenci razpravljalo o predlogih združenj.

V Ljubljani, dne 31. julija 1940.

Predsednik:

Stane Vidmar s. r.

Tajnik:

Dr. Ivko Pustišek s. r.

da pri takšni načrti zamenjavi moremo računati samo na toliko koristi, kolikor jih nudimo drugi strani. Samo na ta način se more trajno ohraniti načrtna zamenjava in v tem oziru si ne delamo prav nikakih iluzij.

Želimo, da na takšni poštini in lojalni podlagi izdelani novi gospodarski red ne prinese samo nemškemu narodu, temveč tudi vsem evropskim narodom maksimum gospodarske varnosti in maksimum potrošnje za dviganje narodnega blagostanja.

Uvedba diriganega gospodarstva

Že pred dnevi se je poročalo, da je bilo v Beogradu sklenjeno, da dobi direkcija za zunanjo trgovino nalog, da na novo organizira našo zunanjo trgovino. Nakup in razdelitev uvoznih kontingentov iz tujine bi morala izvesti na ta način, da bi pooblastila tako z nakupom kot tudi z določanjem cen in razdelitvijo nakupljenih proizvodov neki sindikat oziroma neko nakupno organizacijo ali pa zvezo trgovcev dotične skupine ali pa skupino industrialcev, na kar bi direkcija v soglasju s to ustanovo določila oz. izvedla razdelitev tega blaga. Samo za oljate rastline bi prevzel nakup, določitev cen in razdelitev blaga Prizad.

V smislu teh predlogov je bilo nato izdelanih več načrtov, vendar pa noben načrt še ni definitivno proučen. Na pristojnem mestu so mnenja, da mora država v današnjih razmerah voditi in kontrolirati večji del uvoza in izvoza in da se morajo v ta namen ustanoviti ustrezajoče organizacije (n. pr. skupne organizacije uvoznikov ali izvoznikov) ali pa potrebni upravni aparat. Ker pa je na drugi strani potrebno, da se zaradi ozke povezanosti zunanje trgovine z notranjim trgovim združijo vsi ti interesi v eni celoti, je še vedno aktu-

alen načrt okvirne uredbe, s katerim bi se omogočilo ustanavljanje poslovnih zajednic za nabavo in razdelitev blaga. Te poslovne zajednice naj bi rešile celotni problem za posamezno gospodarsko skupino, t. j. od nabave surovin pa do proizvodnje in razdelitve dotičnih proizvodov. V smislu tega načrta predlagajo tudi nekateri, da se ustanovi ena ali več centralnih ustanov za posamezne vrste blaga (za uvoz, izvoz in razdelitev), kakor je danes Prizad.

Se vedno tudi ni padla odločitev, ali naj se prenesejo kompetence devizne direkcije pri Narodni banki (z odobroma za uvoz in izvoz) na Direkcijo za zunanjo trgovino ali ne. Tudi vprašanje podržavljenja Narodne banke še vedno ni rešeno.

Oskrba jugoslov. tekstilne industrije z bombažem

Jugoslovanske tekstilne tvornice so morale zaradi zmanjšanja uvoza bombaža in bombažnega prediva ter zaradi povečane potrošnje v preteklem letu reducirati svojo proizvodnjo. Uvoz bombaža je znašal v l. 1937. in 1938. povprečno po 21.000 ton, dočim je lani znašal samo 18.000 ton. Ravno tako se je zmanjšal uvoz bombažnega prediva. Ta uvoz je znašal l. 1937. 24.700 ton, l. 1939. pa samo še 11.700 ton.

Da bi se zmanjšalo pomanjkanje bombaža in bombažnega prediva, so se storili naslednji ukrepi.

V trgovin. pogodbah s SSSR, Italijo, Grčijo, Slovaško in Turčijo so dogovorjeni večji kontingenti bombaža in bombažnega prediva, ki naj bi ga dobili iz teh držav. Direkcija za zunanjo trgovino je že storila potrebne korake zaradi nabave bombaža v SSSR ter nam bo SSSR v najkrajšem času začela pošiljati bombaž.

Ker ni bilo mogoče doseči sporazuma z italijanskimi izvozniki bombažnega prediva glede cen, se je sedaj dosegel sporazum o dobavi bombaža s Turčijo.

Doseglo pa se je tudi to, da je Italija oprostila ves naš bombaž, ki je bil dosedaj zadržan v Italiji. Gre za 3100 bal, od katerih je vsaka težka po 280–345 kg. Ta bombaž pripada naslednjim firmam: Glanzmann in Gassner, Tržič, Jugobruna in Intex v Kranju, Hutter in drug v Mariboru.

Bombaž in koruzo nam bo dobavila Turčija

Trgovinska pogajanja s Turčijo so bila uspešno zaključena ter nam bo Turčija dobavila takoj 3000 ton surovega bombaža proti kompenzacijam. Dosežen pa je bil tudi sporazum, da nam bo Turčija dobavila še nadaljnjih 6000 ton surovega bombaža, tega pa postopno. Nadalje je Prizad dosegel, da mu bo Turčija prodala 600 vagonov koruze, ki pa jo bo moral plačati v dolarjih. Turška koruza bo nekoliko dražja kakor pa bolgarska. Vso to koruzo bomo uporabili za rejo svinj, da bomo mogli izpolniti prevzete obveznosti do drugih držav. To dokazuje, da naše pristojne ustanove žrtvujejo delo in denar, samo da morejo dobaviti drugim državam to, na kar so se zavezale.

Zvišana gozdna taksa

Finančni zakon za nove dvanajstine določa v čl. 46. naslednje: »Brez ozira na določbe o reviziji dolgoročnih pogodb se gozdna taksa zvišuje za 15% od taks, ki so veljale za prvo petletje. Zvišanje takse se bo uporabilo samo za one količine lesa, ki se izroče po 1. avgustu 1940. Ta taksa se more na predlog ministra za gozdove in rudnike ter s sklepom ministrskega sveta še nadalje zvišati, ravno tako pa tudi ta zvišanja ukiniti. Drugi pogodbeni stranki (industriji) pripada pravica, da zahteva razveljavljanje pogodbe, če na ta zvišanja ne pristane.«

Ureditev naše zunanje trgovine

Zahteva se enotna kontrola izvoza in uvoza

V »Glasniku direkcije za zunanjo trgovino« je objavil glavni urednik lista dr. O. Krstanović uvodnik o potrebi enotne kontrole vsega našega izvoza in uvoza. Ker njegov članek verjetno izraža mnenje te naše vodilne državne ustanove glede bodoče organizacije naše zunanje trgovine, objavljamo glavne misli članka.

I.

Uvodoma omenja pisec, da so države zaradi vojnih dogodkov vedno bolj prisiljene, da intervenirajo na gospodarskem polju. Sistem dirigiranega gospodarstva zato prodira. Vračanje na sistem svobodne trgovine se zdi skoraj nemogoče. Na gospodarskem polju se morajo že v bližnji bodočnosti pričakovati elementarne spremembe. Zato se tudi že danes, ko je vojna še v polnem razmahu, že govori o bodoči organizaciji svetovnega, zlasti pa evropskega gospodarstva.

Te razprave imajo sicer danes le še teoretičen značaj in pomen in bilo bi tudi prezgodno že sedaj razpravljati o definitivnih oblikah pojnega gospodarstva, ker je še mnogo činiteljev nejasnih. Vendar pa se tudi ne sme ostati s prekrizanimi rokami.

Ne ve se, kakšno bo bodoče sodelovanje med narodi. Za male države pa je važno, da že sedaj ugotovimo, kako so gospodarsko in tehnično organizacijsko močne, ker samo dobro organizirane bodo mogle uspešno sodelovati. Da pa se to doseže, je v prvi vrsti potrebno, da dobro in enotno organizirajo svojo zunanjo trgovino.

II.

Notranja preureditev naše države predvideva, da se mora voditi zunanja trgovina skupno in enotno. Sedanji režim zun. trgovine v sklopu le deloma izvedene dirigirane gospodarske politike kaže neke praznine, ki se morajo stalno dopolnjevati in spravljati v sklad.

Ta potreba je vedno bolj jasna in novi ukrepi, ki se morajo v ta namen izdati, bodo koristni za narodno gospodarstvo in za ves narod. Že pred izbruhom vojne so bili ti ukrepi potrebni, tem bolj so sedaj, da se zajamčita naš uvoz in izvoz. Težkoče, ki so nastale v uvozni in izvozni trgovini se morejo obvladati samo s premišljeno intervencijo državne uprave. Zato je dolžnost države, da neprestano skrbi za zboljšanje našega uvoznega in izvoznega režima.

Postavlja se torej vprašanje koristnosti uvedbe premišljenega načrta za naš uvoz in izvoz. Smatramo to danes za neobhodno potrebno, ker moramo izvesti to, kar so že izvedli naši bližnji in daljni partnerji v trgovinski izmenjavi, če hočemo ohraniti ravnotežje in normalen potek naše zunanje trgovine. To se more doseči z uvedbo popolne kontrole uvoza in njegove organske povezanosti s proizvodnjo in notranjim trgov. Dirigirano gospodarstvo mora imeti glede zunanje trgovine jasen in določen načrt tudi v današnjih razmerah, na podlagi takšnega načrta pa tudi določen organizacijski sistem. Z drugimi beseda-

mi: potrebujemo središče, s katerim se bo vodila naša zunanja trgovina.

III.

Dosedaj veljavni režim izvozne in uvozne kontrole je bil v naši državi samo delen, dekoncentriran in nepopoln ter pod kontrolo mnogih ustanov. Mnogi uradi in ustanove so vodile zunanjo trgovino in zato je bila ustanovljena direkcija za zunanjo trgovino, da se dosedanj sistem reorganizira in da postane središče vse organizacije in kontrole izvoza in uvoza naša direkcija za zun. trgovino. Z uredbo o ustanovitvi te direkcije je tudi njen delokrog jasno začrtan.

Iz vseh teh razlogov proučuje sedaj svet za zunanjo trgovino pri direkciji za zun. trgovino vprašanje uvedbe splošne uvozne in izvozne kontrole. Enotna kontrola

naj bo dopolnitev sedanjega stanja ter naj odpravi sedanje praznine in pomanjkljivosti.

Z uvedbo te kontrole se bo dosegla potrebna zveza med organizirano zunanjo in notranjo trgovino, med potrošnjo in proizvodnjo ter tržišči, kar je bistveni pogoj zaščite gospodarskih interesov narodne zajednice ter širokih slojev. Tako pojmovana kontrola ne bo samo jamčila za normalen razvoj naše zunanje trgovine, temveč bo tudi prehodna točka za našo bodočo organizacijo gospodarstva. Postavljajoč režim naše zun. trgovine pod enotno kontrolo, se dobi tudi pravilen vpogled v potrebe našega uvoza in izvoza. Na ta način se bo dosegla tudi boljše razdelitev deviz, a tudi boljše kontrola cen, s čimer se bodo preprečile nevarnosti večjih spekulacij ter hkrati zagotovila finančna varnost države.

Dopolnilna navodila za plačilni promet z Grčijo

Zaradi odloka finančnega ministra z dne 27. julija, s katerim se ukinja odlok o plačilnem prometu z Grčijo na podlagi svobodnih deviz ter tudi ukinja kontrola za uvoz blaga iz Grčije, je izdala Devizna direkcija pri Narodni banki naslednja navodila:

1. Za uvoz blaga iz Grčije po 20. juliju 1940. ni več potrebno dovoljenje odbora za uvoz, ker se po tem datumu kontrola ne nanaša več na blago, ki se uvozi iz Grčije.

2. Pri plačevanju grškega blaga z nakupom bonov na dražmo morajo domači uvozniki opravičiti nakup z rednimi dokumenti v smislu čl. 3. deviznega pravilnika oz. morajo izročiti pooblaščenemu zavodu predpisano pismeno obvezo, če gre za plačilo v naprej.

3. Za obojestransko plačila v neblagovnem prometu je predvidena možnost transfera po posebnem »računu za finančne transakcije«, ki ga bosta vodile obe zainteresirani emisijski banki. Po tem računu se morejo na podlagi predhodne nabave dovoljenja devizne direkcije izvršiti naslednji transferi:

a) zneskov od prodaje in zakupnine nepremičnin, ki so v eni obeh držav in ki pripadajo državljanom druge države;

b) zneskov od likvidacije trgovinskih obratov, ki so v eni obeh držav in ki pripadajo državljanom druge države;

c) zneskov, ki jih pošiljajo delavci, obrtniki, uradniki in druge osebe, ki so državljani ene obeh držav in ki so namenjeni njih rodbinam v drugi državi;

č) zneskov od prodaje vrednostnih papirjev ko tudi kuponov državnih posojil ene obeh pogodbenih držav, ki pripadajo državljanom druge države in ki stanujejo v tej;

d) zneskov za dijake (jugoslovanskih, ki bivajo v Grčiji, ali grških, ki študirajo v Jugoslaviji);

e) izdatkov grških potnikov in turistov (ali jugoslovanskih, bivajočih v Grčiji), ki potujejo po Jugoslaviji;

f) zneskov iz drugih naslovov, v kolikor bi se obe emisijski banki predhodno dogovorile.

g) Po tem računu se bodo plačevale tudi terjatve iz izvoza v Grčijo do zaključno 21. aprila 1940., ki so se prej plačevali po računu »A«.

h) Razmerje med dinarjem in dražmo za opravljanje plačil po tem računu se določa za finančne transfere po tečaju 250 drahem je enakih 100 din. To razmerje se more spremeniti po sporazumu obeh emisijskih bank.

4. Izplačila do 300 din za račun oseb iz naše države se morejo izvršiti po računu za finančne transfere tudi brez predhodnega dovoljenja devizne direkcije.

Politične vesti

Preliminarna pogajanja med Rumunijo in Bolgarsko zaradi zopetne povrnitve južne Dobruže Bolgarski, so bila ugodno končana, le glede mesta Silistrie še ni bil dosežen dokončen sporazum.

Vodja romunske kmetijske stranke Maniu nadaljuje z vsi odločitvami svojega akcija, da se prepreči vsak odstop transilvanskega ozemlja Madžarski. Po nekaterih vesteh namerava Maniu proglasiti Transilvanijo za avtonomno deželo ter zaprositi Sovjetsko Rusijo, da prevzame pokroviteljstvo nad to deželo. Na ta način bi se preprečilo, da bi prišla Transilvanija ponovno pod madžarsko oblast. Mnogo pozornosti je vzbudilo dejstvo, da je konferenci, ki je razpravljala o predlogu Mania o proglasitvi avtonomne Transilvanije pod sovjetskimi pokroviteljstvom, prisostvoval tudi romunski bivši zunanji minister Gafencu, ki odpušča te dni kot poslanik v Moskvi.

Železna garda v Rumuniji je zagrozila, da odpokliče svoje zaupnike v romunski vladi, če bi se odstopila Madžarski tudi samo pod Transilvanije.

Iz Rima in Berlina so svetovali

smatra, da bo Španija v kratkem vstopila v vojno z Anglijo.

»Frankfurter Zeitung« je objavila proti Rooseveltu naperjen članek, ki je povzročil tem večjo pozornost, ker uživa imenovani list v zunanjem svetu velik ugled in ker je prvič, da se ugledni nemški list vmešava v ameriške notranje zadeve. List pravi, da je našel Hitlerjev govor po vsem svetu velik odmev, razen v Angliji. Svet je razumel, da namerava Hitler napad na Anglijo samo zato, da izloči angleški vpliv z evropskega kontinenta. Angleški narod bi si mogel ohraniti svojo legalno posest in njegova vloga bi se tudi nadalje spoštovala. Angleški mogotci pa odklanjajo sporazum, ker se tudi v primeru katastrofe zanašajo, da morejo pobegniti v Kanado. Oče vseh angleških iluzij pa je Roosevelt. Že sedaj je mnogim v Ameriki sokrivda Roosevelt za vojno očitna, kampanja zaradi predsedniških volitev pa bo to še bolj razkrila. Roosevelt je to v svoji izjavi pretekli četrtek sam priznal, ko je dejal, da se je zmerom boril proti avtoritativnim državam in da je vedno delal na to, da se diktatorji pritisnejo ob tla. Nemški list pravi nadalje, da je mogoče, da Roosevelt, če bo izvoljen, ne bo interveniral v vojni. Njegova krivda pa je v tem, da je vseh sedem let, kar je predsednik, podpiral Anglijo, da veruje v ameriško pomoč. Mnoge države so pretrpele težke polome, ker so veroval v te Rooseveltove obljube in sedaj se hoče tudi Anglija odvrniti od glasov treznega razuma in se vredi v blaznost popolnega uničenja zaradi Rooseveltovih obljub.

»Popolo d'Italia« poroča, da namerava izredni britanski veleposlanik v Moskvi Cripps odstopiti, ker da ni mogel uspešno izvesti njemu poverjene misije, da bi se zboljšali odnosi med Sovjetsko Rusijo in Vel. Britanijo. Italijanski list piše, da Cripps ni mogel v zadnjih dneh doseči niti spremjena pri Molotovu.

Po italijanskih vesteh so v britanskih krogih zelo vznemirjeni, ker so se pojavile nemške čete v Dakarju v Afriki. Te čete so sicer šele izvidniške, mogle pa bi jim slediti druge, ki bi zgradile pomorske in zračne baze v Dakarju in ogrožale promet, ki gre okoli Rta dobre nade.

Angleška admiraliteta poroča, da so izvedli angleški letalci na pristanišču Cagliari v Sardiniji napad. Nekatera angleška letala da so se spustila 150 metrov nizko in obstreljevala ladje v pristanišču.

Angleški letalci so po nemških vesteh izvedli dosedaj 54 napadov na Hamburg, od njih povzročena škoda pa da ni velika.

Japonski veleposlanik v Rimu je imel sestanek z zun. ministrom Ciano. Japonski veleposlanik je posredoval zaradi bližnjega prihoda japonskega zun. ministra v Rim in Berlin, kjer se bo razgovarjal o tesnejšem sodelovanju Nemčije, Italije in Japonske ter o ureditvi vsega sveta. Ustanovili naj bi se velikanski gospodarski bloki, ki bi jih tvorile Nemčija in Italija, Japonska, Sovjetska Rusija in ameriške države. Ti bloki bi izločili vsak vpliv Anglije ter bi se po njih na novo uredilo tudi kolonialno vprašanje.

General Pershing, ki je poveljeval ameriškim četam v svetovni vojni, je imel po radiu govor, v katerem je zahteval, da dovoli ameriška vlada Angliji nakup vsaj 50 starih ameriških rušilcev, ker je to potrebno za varnost demokracije in Združenih držav Severne Amerike. Združene države se po mnenju generala morejo rešiti vojne le, če nudijo zadostno pomoč Angliji. Danes je morda zadnji čas, da nudimo Angliji vso možno pomoč razen udeležbe v vojni in se rešimo vojne nevarnosti. Gen. Pershing je končno v svojem govoru naglasil potrebo, da je ameriška vojska čim bolj pripravljena.

Ameriški mornariški minister Knox je v svojem radijskem govoru opozarjal, da se razvija vojna v Evropi že tudi v bližini ameriškega kontinenta. V trenutku, ko bi bila angleška vojna mornarica premagana ali da bi prišla v druge roke, bi Atlantski ocean ne bil nikaka ovira več med Evropo in Ameriko.

Angleško-japonska napetost se je silno povečala ter japonski listi že čisto odkrito pišejo, da je treba začeti vojno z Anglijo.

Japonska je zahtevala od Indokinije pravico, da zgradi letalska in pomorska oporišča v deželi.

Vrhovni svet sovjetov je soglasno sprejel predlog, da se priključi Litva SSSR. Pri tem se poveča ozemlje Litve z onim ozemljem Belorusije, na katerem je litovska prebivalstvo v večini.

Irska vlada je po svojem zastopniku v Berlinu protestirala proti nemškemu letalskemu napadu na neki irski parnik, ki je bil zaradi tega napada močno poškodovan. Irska vlada zahteva odškodnino.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Nar. banke z dne 31. julija navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je skupno povečala za 3,1 na 2.285,6.

Devize izven podloge so narasle za 83,4 na 512,6.

Vsota kovane denarja se je zmanjšala za 43,3 na 286,15.

Posojila so se skupno zmanjšala za 24,5 na 1.855,04, in sicer so padla menična posojila za 44,2 na 1.656,1, lombardna pa so narasla za 19,05 na 198,9.

Stanje vrednostnih papirjev je izkazano s 412,6, za 9,9 više ko v prejšnjem izkazu.

Ekont bonov državne obrambe se je dvignil za 55,0 na 4.091,0.

Razna aktiva so se zmanjšala za 81,1 na 1.925,26.

Obtok bankovcev se je predvsem zaradi ultima povečal za 175,7 na 12.179,2.

Obveznosti na pokaz so se zmanjšale za 155,45 na 1.940,9. Skupno značajo obveznosti na pokaz in obtok bankovcev 14.120,1, dejanska vrednost podloge pa je označena s 3.657,02.

Skupno kritje se je zato znižalo od 25,90% na 25,89%, samo zlato pa od 23,27 na 23,18%.

Razna pasiva so se zmanjšala za 14,5 na 343,6.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Naš pasivni klirinški saldo proti Poljski bo likvidiran

Ze 10 mesecev je naš pasivni saldo proti Poljski v višini 18'9 milijona din neizpremenjen. Posledica tega je bila, da naši izvozniki nikakor niso mogli priti do plačila svojih terjatev, dočim so bili naši uvozniki v mnogo bolj ugodnem položaju. Devizna direkcija Narodne banke pa je sedaj začela — baje energično — delati na to, da se saldo s Poljsko likvidira in da pridejo naši izvozniki do svojega denarja.

Plačilni promet z Nizozemsko

Pri trgovinskih pogajanjih z Nemčijo je bil dosežen tudi sporazum o našem plačilnem prometu z Nizozemsko. Stari računi v naši trgovini z Nizozemsko, ki jo upravljajo nemške oblasti, se bodo plačevali na bazi starega tečaja, t. j. da je en nizozemski goldinar enak din 29'19. V bodoče pa se bo vodil ves trgovinski promet z Nizozemsko v Berlinu, in sicer na bazi tečaja nemške marke, da je ena marka enaka din 17'82.

HSS je odločno za podpravljenje Narodne banke. Kakor piše »Gospodarska Sloga«, zahtevajo Hrvati podpravljenje zlasti zato, ker bi se na ta način dosegla večja enakopravnost v finančni politiki Narodne banke.

Zveza hrvatskih zasebnih nameščenec je začela akcijo, da se spremeni uredba o zmanjšanju režijskih stroškov denarnih zavodov. Po tej uredbi so bile med drugim plače nameščenec maksimirane ter je šlo zmanjšanje režijskih stroškov predvsem na račun nameščenec, ki so zato prišli v zelo težaven položaj. Zato naj se uredba spremeni tako, da ne bo krivična za nameščenec.

Tujski promet

je bil v juliju v Mariboru nekoliko živahnejši, vendar razumevno ni dosegel lanskih števil. Prijavljenih je bilo vsega skupaj 1371 tujcev, ki so bivali 2775 noči v Mariboru. Jugoslovani so bili 1233 z 2309 nočinami. Največ jih je bilo seveda iz Slovenije (797) z 1580 nočinami, iz banovine Hrvatske 325 (541 nočin) in iz Beograda 39 (75). Inozemcev je bilo pretekli mesec v Mariboru 138 s 466 nočinami, največ Nemcev (102) s 350 nočinami, potem 8 Italijanov (22) in 7 Čehov (36 nočin).

Premiki medvojne gospodarstva

Spopad dveh pojmovnih sistemov

Sedanja vojna je bolj ko katera koli izmed dosedanjih velikih vojn pokazala, kako važno je pojmovanje vojn in vojnega gospodarstva, oziroma kako važna je razlika med pojmovanji. Totalitarne sile v tej vojni niso imele samo te prednosti, da so bile v ofenzivi, temveč so poleg tega še edine vnaprej vedele za vse pogoje in prijeme moderne, totalne vojne, ki so jo več let sistematično proučevale. Vsi ostali, in tudi največji njih nasprotniki, so samo ugalbali in zato se je sicer že od začetka napada na Poljsko mnogo govorilo o vsem, a samo malo napovedi se je uresničilo. Na drugi strani pa so na videz prav majhne stvari odločevale.

Po totalitarnem pojmovnem ključu se je lahko za vsako državo posebej vnaprej presodilo, kaj bo v odločilnem trenutku storila, kako se bo vedla in kje bo zato fronta najbolj ranljiva. Za Francijo se je na primer moglo že od začetka reči, da nikakor ne gre rada v vojno in da se tudi, če gre, totalno v njej ne bo borila. Vsaka država se je branila velikih materialnih žrtev. Glede Anglije pa se je vendar že od prvega hipa vedelo, da dejansko že z večino številnih pogojev računa, predvsem da hoče z blokado zadeti nasprotnika tudi na njegovih zunanjih, manj vidnih točkah, predvsem na gospodarski fronti Italije. To je bilo že od prvega dne dogovorjeno, da Italija sicer ostane vojaško nevtralna a ne gospodarsko. Da ni načelno in vsestransko nevtralna, to je celo sama naglašala. To pa je vendar pomenilo še dosti več ko tako imenovano nevojskovanje (nonbelligerenz).

Totalna vojna je torej pomenila vojno stanje tudi v gospodarstvu, a ne le v starem, temveč že v novem smislu — z izkoriščanjem pomoči rezerviranega zaveznika, ki pa po starem načelu liberalizma za samo to še ni smel biti napaden, dokler ni sam za to dal vojaških povodov. Pomoč je dajal ta zaveznik seveda tudi vojaško in moralno, ker je vezal del vojnih sil. Sovražnik je videl samo to, da je Italija zavezniku dajala tudi materialno, gospodarsko pomoč. Dejansko je stala ves ta čas v odkritem boju tudi propagandno in diplomatično, a zato je še nihče ni mogel šteti mednarodnopravno kot neposrednega sovražnika. Italijo je spretno porabila Nemčija za odvracanje zapadnega diplomatičnega vpliva z območja Balkana, za odvracanje vojnih nevarnosti v hrbtu. Gospodarsko pa ji je pomenila prosta pljuča. To vlogo je Italija igrala vse dotlej, dokler se ni pomorska blokada tudi proti njej tako spopolnila, da ni bil več mogoč dovoz vojnega materiala.

Razumljivo je torej, da je Italija stopajla v vojno prav v hipu, ko so vojaški vojni momenti postali močnejši od gospodarskih in ji obetali tudi večje koristi. Vstopila je v vojno neposredno pred polomom Francije, da zagotovi Nemčiji še lažjo zmago, ko se je videlo, da preide vojna iz suhozemne v pomorsko in kolonialno vojno. V tej fazi je bila Italiji že tudi vnaprej določena druga vloga.

Sunek Nemčije na atlantsko obalo

Z vojaško zasedbo severnih delov atlantske obale si je Nemčija že pridobila možnosti, da izvede proti Angliji neke vrste kontinentalno zaporo, medtem ko je postala tudi vojaško še bolj samostojna. Iz tega sklepajo strokovnjaki, da se je Italija sama po načrtu zapletla v vojno, torej prostovoljno, če izvzamemo željo zapadnih zaveznikov, da bi obračunali tudi z

Italijo, kar se jim pa ob pravem trenutku še ni zdelo pametno in pozneje ne več mogoče.

Z zasedbo Francije, oziroma po premirju z zasedbo vse njene zapadne obale je nemška zapora proti Angliji še popolnejša in sega vse do Portugalske, ki pa zaradi prijateljstva s Španijo tudi ne bo mogla igrati večje prometne vloge za Anglijo.

Posebno hud vojnogospodarski udarec pomeni seveda za Anglijo zguba njenega najmočnejšega zaveznika — Francije. Vojnogospodarska pogodba o sodelovanju med francoskim in angleškim imperijem od 17. novembra in 12. decembra leta 1939. je propadla. Angleška oskrbovalna baza se je s tem odmaknila v izredne čezmorske razdalje, kar bo jemalo Angliji za ves čas nadaljnje vojne zelo dosti časa, uporabljati bo morala dosti večjo tonažo ladij, da si redno dobavlja potrebne množine iste vrste blaga, ki ga je dobivala prej iz Evrope ali iz Francije ali iz njenih kolonij. Še pred francoskim porazom pa je smatrala Anglija za potrebno, da usmeri ves svoj promet z vzhodnimi kolonijami okrog Afrike.

Blokada Anglije

Ena bistvenih sprememb je torej uvedba obratne blokade, ki jo šele zdaj prav začenja izvajati nemško vojno brodovje s svojimi delavnimi podmornicami. Vojnogospodarska oskrba Anglije bi bila kmalu v stiski, če ne bi imela Anglija na razpolago tudi tuje trgovinske tonaže. S tem, kar je dobila ladij od Norveške, Danske, Nizozemske, Belgije in Francije, pa ima danes Anglija kljub dosedanjim žrtvam podmorniške vojne še več tonaže ko na začetku vojne. Pomen tega dejstva je še tem večji, ker je Amerika svojim trgovskim ladjam prepovedala vožnjo v vojno območje, v katerem je tudi Anglija.

Položaj ostale Evrope

Drugi važen znak novega stanja po francoski kapitulaciji je to, da je evropska celina odsej navezana gospodarsko popolnoma sama nase. Odprta ji je le še pot na Daljni vzhod, ki ga nadzoruje Sovjetska Rusija, in odprt je še promet s Turčijo in z delom Bližnjega vzhoda.

Za sile osi je položaj toliko lažji, ker sta se že davno prej pripravljale na avtarkično gospodarstvo in ker sta že celo vrsto držav ali zasedle ali pa prisilile na njima ugodno preusmeritev trgovinske politike. Sedanja gospodarska stiska Evrope zadene torej predvsem tako imenovane nevtralne države, ki imajo svojo trgovino organizirano še vedno po gospodarskih, ne pa po vojaških načelih.

K sedanjemu položaju Evrope je treba pristeti še težnjo po organizaciji tako imenovane

nove Evrope.

Ce se v Evropi izvede napovedana nova delitev dela, tedaj bo s tem tudi avtarkistična težnja prešla iz dosedanjih nacionalnih okvirov na višji, vseevropski okvir. Na to bo pa gotovo treba počakati vsaj še do konca vojne, ko se bo tudi odločilo vprašanje o kolonialnih posestih.

Kot dejstvo je torej za danes treba upoštevati to, da je vsa Evropa po vstopu Italije v vojno dobila novo, osnovno silama službo gospodarsko orientacijo. To velja tudi za švedsko železo in romunsko nafto.

Vsa ta dejstva in te spremembe so nam dokaz, da je bilo med osnima silama vse gospodarsko vprašanje vnaprej skrbno preračunano.

Upoštevana je bila do podrobnosti dvojna vzročna zveza vojaške in gospodarske vojne pripravljenosti. V smislu nauka o bliskoviti vojni se je moralo vse lastno gospodarstvo že dosti prej podrediti tej vojni. Problem nevtralnosti in zavezništva se je že prej skrbno proučil z obeh vidikov totalne vojne. Vodstvo se je torej zavedalo, da blokiranja država ne more vzdržati moderne materialne vojne. S tem je bila določena Italiji vloga pljuč, zato je bil Balkan vnaprej nevtraliziran in gospodarsko včlenjen v prostor osi, zato se je sklenil sporazum s Sovjetsko Rusijo, ki ima v oblasti ključ do Daljnega vzhoda in Tihiega oceana. Zato so kot vojaško in gospodarsko proti Angliji važne države bile končno zasedene države ob zapadni obali, potem ko se je nemški gospodarski prostor že znatno povečal z ozemlji češkoslovaške in poljske države.

Statično gospodarstvo

Ves ta načrt pa še ne bi mogel zagotoviti osrednjimi silama končne zmage, če se ne bi bilo tudi njuno notranje gospodarstvo prilagodilo dolgi vojni. V te važne pogoje je spadala omejitev vsega konsuma, tako konsumne industrije ko razdeljevalnega in trgovinskega aparata, da so se mogle vse proizvodne sile in zaloge blaga postaviti v službo vojske.

Potrebna je bila najvišja napekost vseh sil že nekaj let pred vojno in bo potrebna še precej dolgo po vojni; že doslej pa je v bistvu prav ta omejitev narodnega gospodarstva omogočila znane izredne vojaške uspehe. In vendar se izraža med strokovnjaki dvom o tem, ali bi to asketično gospodarstvo fašističnih velesil bilo zmožno vzdržati še daljšo preskusno dobo. Posrečiti se je moglo le ob vzporeditvi in izenačenju zunanje politike, vojaške ofenzive in vojnogospodarske zmogljivosti. Kakšne bodo posledice te vzporeditve vseh sil za »zmago za vsako ceno«, to se še danes ne more ne videti ne preokovati.

Vojno finansiranje gospodarstva

Kot eno najvažnejših črt načelne vojaške organizacije vsega gospodarstva označujejo strokovnjaki na eni strani prednosti bliskovite vojne, za katero je pač ta način vojevanja po prvem računu gotovo neprimerno ekonomičnejši ko dolga stoječa vojna. Poudarja se pa, da je vprašanje stroškov

za vojno itak že od nekdaj igralo le podrejeno vlogo. Varčevanje sil ima nekaj smisla le takrat, če se namerava voditi utrjevalna vojna, oziroma če se sploh more voditi takšna vojna, kakor sta na pr. to hoteli zapadni nasprotniki. (V tem je bila tudi največja igra te vojne z vojaškega vidika).

Za sile osi je bila, vsaj dokler nista bili varni v ozadju, upoštevna samo vojna z naglimi odločitvami. Zato so se vse narodne rezerve morale položiti na kocko. Mobilizacija vseh sil se je tudi obnesla, kar dokazuje to, da je že zdaj prešla tudi iniciativa na gospodarskem bojem polju v nemške roke. Nemčija torej z vso pravico proslavlja kot glavnega zmagovalca zakon dejanja. Na poskus blokade odgovarja s protiblokado, ki jo bodo angleški otoki kmalu močno občutili.

V hipu te nove blokade, ko je torej tudi sama gospodarsko, oskrbovalno ogrožena, se tudi Anglija ne more več zadovoljiti z gospodarsko vojno in z obrambo svojih zunanjih in osrednjih ozemelj, temveč mora preiti v ofenzivo, kar priznavajo tudi njene nove politične in vojaške vodilne osebnosti.

Statično in dinamično vojno gospodarstvo

Ceprav še ni videti konca te vojne in se zato tudi ne more reči, da je zmagovalo načelo statičnega nemškega gospodarstva nad svobodnim ali dinamičnim gospodarstvom, je pa vendar podan dokaz za to — skoraj že paradokso dejstvo, da je zmagovala uprava siromaštva nad upravo izobilja.

Ta problem je že na začetku vojne obdelal dr. Otto Korfes v knjigi »Načela obrambnogospodarske nauke«, v kateri pravi, da ni važno zviševanje življenjske ravni, temveč povečanje zalog in sil, ki dajejo večjo moč ter zagotovijo bodočnost države, medtem ko se v liberalističnem svetu zaradi velikega individualizma smatrajo vojaška vprašanja le kot nekako nujno potrebno zlo. To razliko bi mogla premostiti le velika disciplina, brez katere se tudi demokracija in liberalistična oblika države ne bosta rešile.

Teorija izstradalne in utrjevalne vojne pa se je izkazala za zaveznike kot usodna. Zaradi te teorije se tudi vojaška oskrba obeh zapadnih držav niti po šestih mesecih ni dovolj spopolnila. Zamejnjevali sta pojma gospodarski potencial in vojnogospodarski potencial, dokler ju ni zatekla velika bitka v Flandriji nepripravljeni. To dokazuje, da ne pomagajo v vodstvu vojne niti največje stare skušnje, temveč da je odločilno že od začetka samostojnejše pojmovanje pričetke vojne, ker daje le to možnost večje gibljivosti lastnih sil.

Novo zvišanje železniških tarif in preklasifikacija blaga

Da pokrije svoje povečane izdatke, je železniška uprava zvišala železniško blagovno tarifo za 15%. S tem linearnim zvišanjem pa še ni mogla pokriti vseh večjih izdatkov ter je moral zato tarifni odbor najti pota, da se dobi kritja še za 140 milijonov din. Ožji tarifni odbor je zato zasedal 10 dni, vse do 4. avgusta, ter temeljito proučil tako vprašanje linearnega zvišanja blagovnih tarif ko tudi vprašanje preklasifikacije blaga. Večina tarifnega odbora je bila mnenja, da se mora najti kritje samo z linearnim zvišanjem tarif, ne pa tudi s preklasifikacijo blaga. Generalna direkcija železnic se je sedaj odločila za kompromisno rešitev, da se linearno zvišajo tarife za neke vrste blaga za 3 odstotke, kar bo dalo 84 milijonov din ter da se izvede preklasifikacija blaga s finančnim učinkom 66 milijonov din. Skupno se torej zvišajo železniške

tarife za 18% in te nove tarife stopijo v veljavo s 15. avgustom. Za mednarodni tranzitni promet pa stopijo nove tarife v veljavo šele dne 1. septembra.

Od linearnega zvišanja tarif pa so izvzeti: žito, krompir, slama in seno, trava, koruza, listje za živinjsko krmo, mešana krma itd.

Prevoznina za moko je zvišana le za 5%.

Preklasifikacija pa velja za naslednje predmete: les, rude, cement, celulozo, strešnike, cink, železne prage, sadro, deščice za izdelavo zabojev, železne surovine, jajca, korenje, cikorijski, cunj, lepenko, sveže meso, nafto, parafin, ribe, steklo, špirit, soliter itd. V kakšni izmeri je izvršena preklasifikacija blaga, o tem podrobno poroča »Saobračajni vestnik«.

Od zvišanja prevoznine so izvzeta drva. Znižana pa je bila prevoznina za lignit.

Bor in Trepča pod prisilno upravo

V »Službenih novinah« je bila objavljena uredba o prisilni upravi rudniških in topilniških podjetij. Glavni namen uredbe je zagotoviti nemoteno obratovanje teh podjetij, če zahteva to državni interes. Zato uredba prepoveduje, da bi rudniška in topilniška podjetja smela ustaviti obratovanje brez posebnega dovoljenja ministra za gozdove in rudnike. Minister sme tudi po lastnem predudku ali na zahtevo lastnikov postaviti prisilno upravo v teh podjetjih. Prisilna uprava opravlja vse posle po določenem načrtu, ki ga mora odobriti minister za gozdove in rudnike. Uredba določa tudi razmerje med prisilno upravo in lastniki.

Na podlagi te uredbe je že imenoval minister za gozdove in rudnike komisarija v svinčeno-cinkovem rudniku v Trepči in v bakrenem rudniku v Boru.

Udeležba Jugoslavije na mednarodnih velesejmih

Trgovinski minister je zaradi uspešne udeležbe Jugoslavije na raznih spomladanskih velesejmih sklenil, da se Jugoslavija odzove tudi povabilom za udeležbo na nekaterih jesenskih velesejmih. Tako bo imela naša država svoje oddelke na velesejmu v Leipzigu in na Dunaju, v Švici in v Solunu. Najbrže se udeležijo naša država tudi velesejma v Varni. Trgovinski minister se bo po možnosti osebno udeležil otvoritve naših oddelkov na imenovanih velesejmih.

Stanje naših kliringov

Glavne spremembe v stanju naših kliringov v zadnjem tednu so bile, da so se naše terjatve proti Nemčiji zvišale za 16,1 na 72,1 milijona din, naš dolg Italiji pa je padel za 10,4 milijona din. Gibanje kliringov kažejo naslednje številke (vse v milijonih din dotične valute):

Aktivni kliringi:	31.7.	22.7.
Bolgarska din	3,03	2,63
Nemčija RM	4,89	3,81
Češko-Moravska Kč	15,78	13,63
Turčija din	6,19	6,12
Francija fr. fr.	2,36	2,36
Franc. kolonije fr. fr.	2,57	2,57
Španija pezeta	2,93	2,93
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1,33	1,33
Italija	49,33	59,77
Madžarska din	14,36	16,05
Poljska din	18,89	18,89
Romunija din	7,17	7,30
Slovaška Ks	14,70	14,26

Konkurzi - poravnave

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju trgovca Lauriča Josipa na Vranskem. Poravnalni sodnik Rudolf Ročnik, poravnalni upravitelj odvnetnik dr. Gračner. Narok za sklepanje poravnave dne 10. septembra aob 10., rok za oglašitev do 5. septembra.

Odpravlja se konkurz o premoženju občine Kozje, ker ni pokritja za stroške konkurznega postopanja.

Zunanja trgovina

Turški listi pozdravljajo sklenitev jugoslovansko-turške trgovinske pogodbe in napovedujejo, da bo Turčija Jugoslaviji v najkrajšem času dobavila bombaž.

Izredno zasedanje Stalnega nemško-jugoslovanskega gospodarskega odbora v Berlinu je bilo uspešno zaključeno. Dosežen je bil sporazum ne samo glede naše trgovine z državami, ki so zasedene od Nemčije, temveč tudi glede naših dobav rud in kovin Nemčiji.

Trgovinski minister je odobril, da se zviša cena živine, ki se izvažajo v Italijo, za 50 par pri kg. Zvišanje velja za vse vrste živine.

Turška vlada je sklenila, da po-

ostri kontrolo nad izvozom, in sicer zaradi novih trgovinskih pogodb, ki jih je v zadnjem času sklenila z različnimi državami.

Angleška korporacija za sladkor, ki je bila ustanovljena še pred vojno, da bi v vojnem času oskrbovala Anglijo s sladkorjem, je imela lani 722.143 funtov čistega dobička (okoli 150 milijonov din), poleg tega pa še 330.000 funtov od zvišanja carin. Družba bo izplačala letos 4-5% dividendo, dočim je lani izplačala samo 4%.

Češko-Moravska je v zadnjem

času dobila iz Španije zopet velika naročila stekla. Na Češkem upajo, da bodo mogli v Španijo dobavljati steklo, kakor hitro bo v Franciji obnovljen normalni železniški promet.

Angleški minister za oskrbovanje je poslal na vse občine poziv, da organizirajo zbiranje najrazličnejših odpadkov, kakor kosti, papirja, vseh kovin itd. Svoj poziv je na občine zaključil z besedami: »Mi nujno potrebujemo vse odpadke in ta potreba bo tem večja, čim dalj bo trajala vojna.«

Zakaj ni koruze

Kmetje nočejo prodajati po maksimirani ceni

Pomanjkanje koruze povzroča vedno večje skrb, zlasti v pasivnih krajih. Nujno je zato, da se napravi temu pomanjkanju konec in zato je treba vso stvar tudi prav zagrabiti.

Kakor se nam poroča z več strani, je nastalo pomanjkanje koruze in koruznih izdelkov v prvi vrsti zaradi maksimiranja cene za koruzo. Če te nesrečne uredbe ne bi bilo, bi mogel trgovec nabaviti koruzo za prehrano, ker se v mnogih naših krajih večinoma uporablja za kruh koruza. Kakor hitro pa se je cena koruzi maksimirala, je koruza tudi izginila s trga. V žitornih krajih noče noben producent prodajati koruze po maksimiranih cenah. Tako nam poroča trgovec, naročnik našega lista, da je bil pred tednom dni v bližini Novega Sada, kjer je koruza doma. Hotel je kupiti za svoje odjemalce en vagon koruze. Hodil je po vaseh in stikal za koruzo. V neki vasi mu pravi kmet: »V naši vasi je najmanj 20 vagonov koruze, jaz sam je imam 2 vagona. Toda po maksimirani ceni noče nihče prodati koruze, ker so se tudi vsi drugi predmeti podražili. Zato je cena 170 din prenikala.«

Naš trgovec ga je opozoril na uredbo in na zakonske posledice uredbe, če se ta ne izvaja, opozoril ga je tudi na dolžnost obvezne oddaje koruze Prizadu. Toda kmet se za vsa ta opozorila ni zmenil in dejal, da je razdelil koruzo med člane rodbine ter dal vsakemu po nekaj tisoč kil. S tem je zanj uredba opravljena.

Če bi plačal koruzo po 230 do 250 din, potem bi jo mogel kupiti, piše nadalje naš trgovec, po nižji ceni pa jo ni dobiti. Po zvišani ceni pa jo zopet trgovec ne more kupiti, ker te cene ne bi mogel v smislu uredbe opravičiti. Tako so trgovci brez koruze in ne morejo niti pri najboljši volji ustreči svojim odjemalcem.

Na drugi strani pa vidimo, da se dogajajo prekrški uredbe pred

očmi oblasti. Cena koruze je maksimirana na din 170 oz. 182 din, neka veletržnica pa jo prodaja v Ljubljani čisto odkrito po 252 din. Ali se res ne bo naredil red, da bo uredba veljala za vse? Če pa ne more obveljati, naj se pa ukine ali pa spremeni!

Ker nujno potrebujemo koruzo za svoje odjemalce, piše naš informator, sem pisal Prizadu, da mi prodajo vagon koruze. Po 14 dneh čakanja — mudi se jim ne — dobim odgovor, naj se obrnem na bansko upravo v Ljubljani. V dnevnikih pa je bilo objavljeno, da je dobila Zbornica za TOI na svojo predstavko zaradi pomanjkanja koruze odgovor, naj se obračajo trgovci z območja Zbornice zaradi nabave koruze direktno na Prizad, ki da jim bo dal zahtevane količine koruze.

Stanje je sedaj torej naslednje: Trgovec se obrne zaradi koruze na Prizad, ki pa mu pravi, da se naj obrne na bansko upravo v Ljubljani. Če se obrne na to, dobi odgovor, da se obrne na Prizad. Tako se pošilja trgovec od enega do drugega, navsezadnje pa je trgovec brez koruze in z njim tudi potrošniki, ki potrebujejo koruzo za svoj vsakdanji kruh.

In vendar vsega tega ne bi bilo treba in v naši žitornici državi bi moralo biti dovolj koruze, če bi bil red. Tega pa še vedno ni, pa čeprav se tako mnogo govori celo o uvedbi načrtnega gospodarstva, ki je brez temeljitega reda sploh samo fantazija.

Trgovci imamo pravico, da moremo kupiti blago, ker moramo tudi v redu plačevati vse davke. Zato pa je nedopustno, da se protizirajo vedno le zadrage in da se trpi celo to, da ne prodajajo koruze po maksimirani ceni.

Tega se ne sme trpeti in napraviti se mora red in odpraviti pomanjkanje koruze. In če ne gre drugače, naj se maksimiranje cen odpravi, ker ljudje ne morejo biti brez hrane.

Doma in po svetu

Notranji minister je razpustil »Veliko ložo za kraljevino Jugoslavijo neodvisnega reda Bene Berit« in vse njene podružnice.

Sovjetsko poslaništvo v Beogradu se je iz hotela »Bristol« preselilo v hotel »Union« v Kosovski ulici. V prvem nadstropju hotela bodo pisarne poslaništva, v drugih nadstropjih pa stanovanja poslaniškega osebja.

Jugoslovansko-bolgarska zadruga organizacija za transport je bila ustanovljena v Beogradu.

V Crikvenici je bil v nedeljo slovesno odkrit spomenik Stjepanu Radiću. Odkritje spomenika je bila prava ljudska svečanost, katere se je udeležilo nad 5000 ljudi.

V Beogradu je začel izhajati v

latinici list »Narodni sporazum«, čigar glavni urednik je Dragomir Došen. List bo zagovarjal politiko sporazuma ter bo podpiral vlado in težnje banovine Hrvatske.

Hrvatski poštni uradniki so na obnem zboru svoje organizacije zahtevali, da se poštna uprava deli in da se ustanovi v Zagrebu hrvatska avtonomna pošta. Svoj predlog so utemeljevali s tem, da bi se v tem primeru njih prejemki zvišali. Vse pa kaže, da ta razlog ni glavni, temveč da so odločali le politični razlogi, ki pa niti niso dobro premišljeni. Kajti tudi v interesu Hrvatske je, da ostane naš promet enoten, ker je to tudi v skladu z enotnostjo gospodarskega ozemlja, ki je določena tudi po sporazumu z dne 26. avgusta. Ne pretiravati, ta opomin velja tudi za bivše opozicionalce.

Dr. Riko Fux je umrl po težki bolezni v Ljubljani, star šele 53 let. Pokojnik je bil zlasti znan kot

eden najbolj agilnih sokolskih delavcev. Zelo mnogo je tudi delal za gospodarski napredek Bele krajine. Pokojnik je bil srčno dober človek, poštenjak in idealist, pri tem pa zelo delaven mož. Bil je tudi nekaj časa narodni poslanec in si je takrat zlasti prizadeval za zboljšanje naših gospodarskih razmer. Zaradi svojega dobrega značaja, njegove ljubeznivosti in odkritosti je bil krog njegovih znancev in prijateljev silno velik. Bodi ohranjen plemenitemu narodnemu delavcu svetel spomin, žalujočim pa naše iskreno sožalje!

V Zagrebu je umrl Franci Lapajne, ravnatelj zavarovalnega oddelka SUZORja v p. in eden naših najboljših zavarovalnih tehnikov. Živel je predvsem svojem poklicu in bistveno pripomogel, da je bilo naše socialno zavarovanje zgrajeno na solidnih temeljih. Slava njegovemu imenu!

Dr. Milan Kostić, senator in podpredsednik SDS je umrl v bolnišnici v Pakracu v starosti 64 let. Bil je sodelavec Svetozarja Pribičevića. Bil je tudi stalni član vodstva Kmetско-demokratske koalicije.

Nakupna centrala za kavčuk se ustanovi. Centrala bo skrbela za nakup in razdelitev surovin, ki so potrebne industriji kavčuka. Centrala ustanove predelovalci kavčuka. Kakor sporoča direkcija za zunanjo trgovino bo mogoče uvoziti večje količine kavčuka in drugih surovin iz Rusije.

Odkupna cena za laneno seme je določena neto na 440 din za 100 kilogramov, za seme ricinusa 500 dinarjev (oluščenega semena).

Pošta Pohorje je bila v nedeljo slovesno otvorjena pri Poštarskem domu na Pohorju.

Minimalne mezde tekstilnih delavcev v banovini Hrvatski bodo znašale po sporazumu, ki je bil dosežen med zastopniki tekstilne industrije ter delavcev v Zagrebu, Osijeku, Varaždinu, Karlovcu in Dugi Resi po 4 din, v drugih krajih pa po 3-50 din na uro. Če plačuje katero podjetje večje mezde, jih ne sme znižati. Te plače pa ne veljajo za začetnike in mladoletnike.

V Sarajevu so se začela pogajanja med zastopniki drž. rudarskih podjetij in delavci, ker zahtevajo delavci, da se draginjska doklada poveča za toliko, za kolikor je po 1. septembru narasla draginja. Delavci zahtevajo nadalje poseben dodatek za ženo v višini 50 din, za vsakega otroka pa po 30 din.

V Dubrovniku je okolično je prišlo v zadnjem času zelo veliko gostov, da jih je skoraj toliko ko v istem času lani. Veliki hotel »Imperial«, ki je bil doslej zaprt, je zopet odprt.

Kanadski delavci očitajo neke-terim kanadskim podjetjem, da gredo v svojem pohlepu po denarju tako daleč, da dobavljajo svoje proizvode odkritim sovražnikom Anglije. Tako da je »Canadian Mines« obljubila Japoncem za naslednja tri leta svoj baker.

Petaiova vlada je po poročilu United Press zaprosila ameriško vlado, da posreduje v Londonu zaradi zopetne obnove diplomatskih odnosov med Francijo in Vel. Britanijo. Francija je to storila predvsem iz skrbi, da bi dosegla dovoz živil v Francijo. Če londonska vlada ne bi pristala na dovoz živil v Francijo, bi bila francoska vlada prisiljena, da zaukaže francoskim vojnim ladjam, da spremljajo francoske trgovske ladje z živili za Francijo.

List bivšega tajnika fašistične stranke Farinaccija »Regime Fascista« piše, da je prišel čas, da uveljavi Italija svoje pravice tudi do Jeruzalema. Ta zahteva je bila s tem prvič postavljena v sedanji vojni. Verjetno je, da bo fašistična Italija to zahtevo usvojila.

Med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo je bil dosežen načelni sporazum o repatriaciji 10.000 Nemcev iz Litve.

Na Slovaškem, Madžarskem in v Romuniji se je zopet oživilo gibanje, da se vsi židje odstranijo iz javnega življenja.

Svicaarska vlada je prepovedala vse komunistične organizacije.

V sovjetski Litvi so prišla s i. avgustom tudi trgovska podjetja pod državno kontrolo. V trgovskih podjetjih, ki niso obsežena z zakonom o nacionalizaciji industrije, se morajo postaviti zaupniki, če so ta podjetja večje važnosti za trgovino in industrijo dežele.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 3. avgusta objavlja: Uredbo o prometu s pšenico in državni intervenciji na pšeničnem trgu v gospodarskem letu 1940./41. — Pravilnik o hmeljarskih združenjih — Razglas mestne občine celjske glede pobiranja kanalščine v proračunskem letu 1940./41.

Tržna poročila

Tržne cene v Celju dne 1. avgusta 1940

Goveje meso: (Cena mesa je mišljena s priklado.) 1 kg volovskega mesa od 12 do 16, kravjega 12 do 14, vampov 10, pljuč 7, jeter 12, ledvic 14, loja 7 din.

Teletina: 1 kg telečjega mesa 14 do 16, jeter 20, pljuč 15 din.

Svinjina: 1 kg prašičjega mesa 16 do 18, pljuč 10, jeter 14, glave 10, slanina 19 do 20, slanina soljene 21, suhe slanina 26 do 28, masti 23 do 24, šunka 22 do 25, prekajenega mesa I. 22 do 24, prekajenega mesa II. 18 do 20, prekajenih parkljev 8, prekajene glave 14, jezika 22 din.

Klobase: 1 kg krakovskih 22 do 25, debrecinskih 20 do 25, hrenovk 22 do 25, safalad 22 do 25, posebnih 22 do 25, polsuhih kranjskih 25 do 30, suhih kranjskih 40, braunšviških 13 do 14, salami 50 do 60 din.

Perutnina: 1 piščanec 14 do 22, kokoš 28 do 40, domači zajec 10 do 25 din.

Ribe: 1 kg krapa 18, postrv 42, ščuke 25, pečenke 12 din.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2,50, kislo smetane 14, 1 kg surovega masla 32, čajnega masla 38, masla 32, bohinskega sira 28 do 35, trapistovskega sira 30, polimentalskega sira 35, sirčka 8, eno jajce 1 din.

Kruh: 1 kg belega kruha 5-40, polbelega 5, rženega 5, črnega 4-50, zemlja mala —50, velika 1, bela štruca v teži 37 dkg 2, v teži 74 dkg 4, polbela štruca v teži 40 dkg 2, v teži 80 dkg 4, ržena štruca v teži 40 dkg 2, v teži 80 dkg 4, črna štruca v teži 44 dkg 2, v teži 88 dkg 4 din.

Sadje: 1 kg jabolka II. 8, hrušk II. 10, marelic in breskev 12 do 16, orehov 8, orehovi jedrc 26, sliv 8, suhih češpelj 7 do 10, suhih hrušk 7, 1 limona 1, 1 liter borovnic 1-50 do 2 din.

Specerijsko blago: 1 kg kave Santos 84, prazne kave 96, čaja 300 do 400, kristal. belega sladkorja 13-50, v kockah 15-50, medu 20 do 22, kavne primesi 21, riža 11-50 do 15, 1 liter namiznega olja 18, olivnega 22 do 30, bučnega 23, vinskega kisa 7, navadnega kisa 3-50, petroleja 7, spirita denat. 12-50 do 13-50, 1 kg soli 1-50, popra 68 do 80, paprike 48, sladke paprike 52, testenin 8-50 do 13, mila 15 do 16, karbida 9, sveč 30 do 31, kvasa 40, marmelade 22 do 30, sode za pranje 2-50 din.

Mleviski izdelki: 1 kg moke št. 00 (na debelo 4-75) 5, št. 0 (4-75) 5, št. 2 (4-55) 4-80, št. 4 (4-45) 4-70, št. 5 (4-35) 4-60, št. 6 (4-15) 4-50, ržene enotne moke 3-75, pšeničnega zdroba 5-50, koruznega zdroba 4, pšeničnih otrobov 2-25 do 2-50, koruzne moke 3 do 3-50, ajdove moke 5 do 5-50, kaše 5, ješprenja 4-50 do 5, ovsenega riža 7 din.

Zito: 1 q pšenice 310, rži 280, ječmena 270, ovs 270 do 280, prosa 320, koruze 265, ajde 300, žitela 600 do 800, graha 1150, leče 1200 do 1800 din.

Kurivo: 1 q premoga, črnega trboveljskega 36 do 38, črnega zabukovskega 36 do 38, iz Hude jame 36 do 38, rjavega 21, 1 m³ trdih drv 120, 100 kg trdih drv žaganih 30 do 32, 1 m³ mehkih drv 70, 100 kg mehkih drv žaganih 24, 1 kolobar mehkih drv 5-50 din.

Zelenjava in gobe: 1 glava solate 0-50 do 1, endivije 0-50 do 1, 1 kg zgodnjega zelja 3, ohrovt 4, kolerabe 4, 1 krožnik špinace 1-50, 1 kg špinaca 4 do 6, paradižnikov 8, kumar 4, graha v stročju 4, 1 liter lučnega graha 5, 1 kg fižola v stročju 4, 1 krožnik fižola 2 do 3, 1 kg čebule 4 do 5, česna 7 do 10, krompirja 2-50, 1 krožnik jurčkov 4, 1 jurček 1 do 2, 1 krožnik listič 1-50 do 2 din.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljene plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potreben, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

RADENSKO KOPALIŠČE

po naravni ogljikovi kislini najmočnejše v Jugoslaviji in edino kopališče te vrste v Sloveniji ZDRAVI Ž USPEHOM boleznih srea, ledvice, jeter, žolča, želodca, notranjih žlez in spolne motnje.

Moderni komfort, tekoča voda, godba, dancing, kavarna, ton-kino, tenis itd. — Obširne prospekte dobite na zahtevo pri PUTNIKU ali naravnost od uprave kopališča

SLATINA RADENCI

Direktni vagon iz Ljubljane, Beograda in Zagreba do Slatine kopališča.